

Hoe anderen het zien

De kinderen leren contrasten in algemene zin bespreken en beschouwen

De ossedrijver, C. Lorrain, 1636, ets

Landschap bij Woerden, F. Klement, 1958, lino

onderwerp

contrasten in het algemeen

techniek

verzamelen, bespreken en beschouwen van gezocht beeld en materiaal

Toelichting

In deze beschouwingsles wordt er niet getekend maar wel goed gekeken. Immers er bestaan veel vormen van tegenstellingen die buiten de mogelijkheden van de tekenopdrachten blijven. Zonder tot polariseren te

komen worden zoveel mogelijk door de kinderen zélf genoemde contrasten besproken. Het is dus geenszins de bedoeling om steeds maar stelling te nemen; het blijft bij een zorgvuldig signaleren van uitersten en eventueel nuances daarvan. Ongetwijfeld komen de belangrijkste wereldproblemen tegenover elkaar te staan: rijke en arme landen, geweld tegenover geweldloosheid, oorlog en vrede of dictatuur tegenover democratie. Hierna wordt de aandacht gericht op de zichtbare wereld, namelijk die wereld die te tekenen is. Het gaat dus nu over hóe we zien.

Begeleiding

Zoals vaker in deze ideeënboeken wordt eerst beeldmateriaal verzameld. De kinderen zoeken foto's van allerlei aard en kwaliteit; uit tijdschriften, kranten, reclamemateriaal. Het doel van de beschouwing is niet alleen de betekenis van de foto's, maar ook de wijze waarop die betekenis getoond wordt. Daarbij hanteren we vooral de reeds getekende contrasten: veel – weinig, dik – dun, vaag – duidelijk. Vooral dit laatste is in de fototerminen scherp en onscherp gemakkelijk aanwijsbaar. Er zijn namelijk verschillende oorzaken: een bewogen camera geeft een onscherpe foto, maar ook een snel bewegend object geeft een onscherp beeld. Elk kind heeft weleens een onscherpe dia gezien door een onjuiste lensinstelling; dit is weer heel wat anders dan een onscherpe achtergrond tegenover een scherpe voorgrond of omgekeerd.

We ordenen gezamenlijk of in groepjes het verzamelde fotomateriaal op een aantal verschillende contrasten, bijv. druk – stil, alleen – groep, dik – dun, van boven – van beneden, groot – klein, vaag – scherp, e.d. De kinderen kiezen zelf een of meer contrasten en geven duidelijk aan welk soort contrast ze hebben genomen.

Uiteraard zullen veel beelden zowel onder de ene als onder de andere categorie gerekend kunnen worden. Dat is geen bezwaar; het gaat om de motieven waaróp de kinderen de beelden sorteren; feit blijft dat ze het materiaal goed moeten bekijken om deze oefening te kunnen maken. De kinderen kunnen na afloop bij elkaar gaan kijken, eventueel correcties aanbrengen.

Een andere manier van beschouwen is aangegeven in les 4 van de vorige leeftijdsgroep (zie blz. 28-29). Hierbij worden de vier stappen (zie *Handboek* hoofdstuk 7), eventueel in 't kort, doorgewerkt. Nadat de kinderen hun materiaal globaal bekeken hebben kiest elk kind een van de contrasten. Daarvan geeft het een korte beschrijving of het verzint er een titel bij. Dan wordt gezamenlijk het thema kort besproken. Elk kind concentreert zich vervolgens om $\pm$ 1 minuut te vertellen over zijn keuze. Enige leerlingen krijgen een beurt, waarbij we erop moeten toezien dat er een aantoonbare afwisseling in de soort contrasten is. Tenslotte wordt van de besproken contrasten nagegaan waarom de tekenaar, schilder of fotograaf de afbeelding juist op déze wijze gemaakt heeft. Enkele andere kinderen krijgen nu een beurt.

Als alternatief kunnen de twee grafische prenten (fotocopie-inbrander) worden vermenigvuldigd en kan klassikaal of in kleine groepjes een beschouwingsles zoals in les 4 van de vorige leeftijdsgroep worden gedaan.
